

«Klasse»

OPZETTERIJ: J. DE WILDE

«En nu zeg ik het voor DE LAATSTE KEER»

Eén op vijf ouders beweert dat zijn kind thuis lastiger is dan op school.

Ze zijn vaak onhandelbaar, ze luisteren niet, er is **niks mee aan te vangen.**

«Ik weet niet wat ik ermee moet doen, pak hem maar goed aan», zeggen ze dan tegen de leraar. Maar die kan het **alléén ook niet oplossen.**

Eén op drie leerkrachten beweert dat het de jongste vijf jaar moeilijker is geworden om de klas in de hand te houden.

Dat blijkt uit een enquête van Klasse. Hoe jonger de kinderen, hoe lastiger.

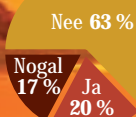
In de basisschool meldt 40 % van de leerkrachten méér moeilijke gevallen in de klas. Ze storen er de les opzettelijk, zetten een brutale mond op of lachen de leerkracht weg.

Leerkrachten zelf weten niet altijd raad. Ze gaan op zoek naar waarom iemand lastig is, ze praten ermee, maken afspraken, belonen positief gedrag.

Met vallen en opstaan.

Wat voor de ene 'lastig' is, is dat soms voor de andere niet. Maar als 'lastig gedrag' thuis en op school helemaal anders wordt aangepakt, roepen ouders én leerkrachten in de woestijn.

Draai de pagina om
(als u dat niet te lastig vindt).

De vraag aan 6000 ouders:

Ik vind dat mijn kind thuis lastiger is dan op school

(Exclusieve enquête van Klasse voor Ouders bij ouders van leerlingen tot en met eerste graad secundair onderwijs.)

Een lastig kind is een kind waar zijn ouder of leraar het lastig mee heeft. En dat kan evengoed aan de ouders of leerkracht liggen, als aan het kind zelf. Iedereen heeft het wel eens lastig. Ouders

«Waarom doe je toch altijd zo?»

zijn soms moe of hebben problemen op het werk. Een leerkracht neemt de problemen van thuis al eens mee naar school. Heel veel lastig gedrag is te verklaren vanuit de situatie thuis, bij vrienden of in de samenleving. Dat geldt ook voor kinderen. Door te praten kan je de oorzaken vaak achterhalen. Dat is al een begin.

Bea (38): «Ik begrijp niet wat met Frederic (13) aan de hand is.

De laatste tijd loopt hij lastig en kwaad rond. Geen vriendelijk woord.

Hij plaagt zijn zus en gooit zijn walkman in de lucht als hij zijn zin niet krijgt. Niks helpt.

«Dat heb ik al honderd keer gehoord»

Als we hem op zijn plichten wijzen, kijkt hij ons wat treiterig aan:

«Ja, ik weet het, dat heb ik deze week al honderd keer gehoord.»

Alles wat ik zeg, laat hem onverschillig. Daar erger ik me vreselijk aan. Frederic is een lastigaard geworden.

Hoe kan iemand toch zo veranderen. Op school stoort hij de anderen van de klas.

Gisteren stond er een nota in zijn schoolagenda. Hij moet op school nablijven. Een strafstudie van de leraar Frans.

Alleen die heeft er nog iets aan te zeggen.»

Je kan geen etiketjes klevens op kinderen («Hij is altijd de clown, de onruststoker, de geniepige»). Als kinderen zich lastig gedragen, zijn het nog geen lastigaards. Kinderen die een etiket krijgen opgekleefd, gaan zich vaak volgens dat etiket gedragen. Alsof van hen wordt verwacht dat ze lastig gaan doen. Het lastig gedrag is het probleem, niet het kind zelf. Wie de zaken wil oplossen moet dus het gedrag aanpakken. Zeg dus nooit:

«Met jou is niks aan te doen. Jij doet nooit wat ik zeg»

vangen. Jij bent de nagel aan mijn doods-kist. Je zal toch nooit veranderen...». Anders verlies je als opvoeder alle vertrouwen en contact. En dat wil het kind meestal echt niet. Lastig gedrag is een vraag om aandacht.

Verantwoordelijkheid afschuiven heeft geen zin. Ouders en leerkrachten werken samen aan de opvoeding van kinderen. Lastig gedrag is altijd een signaal. Misschien is een kind thuis lastig en op school een engel. Of misschien net op school een onruststoker. Meestal doen de problemen zich zowel thuis als op school voor. Daarom is het goed dat ouders en leerkrachten contact met elkaar houden. Aan de schoolpoort, telefonisch, via de schoolagenda, het heen-en-weer schriftje. Het is duidelijk: we hebben het er allemaal lastig mee. Maar in de ogen van een lastig kind zijn het vaak de ouders of de leerkracht die lastig zijn. Niet zij. En soms (heel soms?) hebben ze daar eigenlijk ook gelijk in.

«Ze zullen je op school wel temmen»

HIJ DOET LASTIG. EN DAN?

Het waait wel over, denken sommige leerkrachten en ouders. Een kwestie van geduld. Toch is het beter iets te doen dan niets te doen. Rustig blijven, de situatie relativeren, een sfeer scheppen van 'hier kan gepraat worden'. Lastig gedrag laten aanslepen kan leiden tot zwaar probleemgedrag. Ouders of leerkrachten zien het soms niet meer zitten met een kind of leerling. Beter op tijd **hulp** zoeken dan te laat.

«Hij heeft het weer zitten» Contact zoeken met de leerkracht kan helpen.

Ook het PMS kan ouders op weg zetten of doorverwijzen naar gespecialiseerde diensten.

1. Kies een goed **moment** uit om over zijn gedrag te praten.
2. Hou het **kort**. Niemand houdt van lange preken.
3. Blijf zelf **rustig** en vriendelijk. De kans dat uw kind dan ook rustig blijft, is groter.
4. Zeg **duidelijk** wat u stoort («Ik vind het niet leuk dat je me zo aankijkt als ik je een opmerking geef»).
5. Toon **begrip** («Ik begrijp wel dat je het nu moeilijk hebt op school»).
6. **Veroordeel** het gedrag («Ik vind het erg als je je zus schopt en slaat»), niet de persoon («Je bent een pestjong»).
7. Zoek niet naar wie **schuldig** is. Dat leidt vaak tot oeverloze discussies. Zoek liever samen een oplossing.
8. Wijs ook op **positief** gedrag. Als een kind alleen aandacht krijgt als het lastig is, stimuleert hem dat ook om lastig te doen. Want aandacht willen we toch allemaal, of niet?

Lastpost

Ouders, kinderen en leerkrachten maken het elkaar lastig deze maand in Klasse voor Leerkrachten, Klasse voor Ouders en Klasse voor Jongeren. Een gewaarschuwd mens is er méér waard.

- Als u problemen heeft met het lastig gedrag van uw kind, kunt u altijd op school terecht of bij het PMS-centrum dat met de school is verbonden. Zij kunnen naar gespecialiseerde centra doorverwijzen.
- In de bibliotheek vindt u boeken over lastig gedrag onder de SISO-nummers 416.1 tot 416.5 bij kinder- en jeugdpsychologie. Veel bibliotheken zetten de thema's uit Klasse extra in de kijker.

Deze tekst kwam tot stand in samenwerking met psychologen, PMS-centra, onderzoekers en vele getuigen uit de praktijk.

achte ouders.

spijt me u te moeten mededelen dat we uw zoon
lucia een slaafstudie geven op woensdag. Dat is
te eerste keer. Zijn gedrag in de klas laat geen
ruimte over. Niet alleen let hij nooit op in mijn
(en niet alleen in mijn les), maar slaat hij de
ro boezingen.

daag heeft hij bij mijn binnenkomen de inhoud van
schonlas in de vuilnisbak gedoopt.

zijn leraars vinden dat het zo niet langer kan.
jal zijn gedrag moeten aanpakken. Anders zijn
niet problemen op het einde van het schooljaar.
open dat u er met ons eens wil over praten.

Met de meeste hoogachting.
Gerard Stevens leraar Frans

Leraarskamer

«Als wij op school voor de kinderen doen wat ouders er thuis zouden willen voor doen, zitten we goed», zegt Tuur. Daar heb je een goed team leerkrachten voor nodig. En daar moet je als directeur aan werken. Eigenlijk ben je een **coach**: leerkrachten motiveren, stimuleren, ze met elkaar laten samenwerken. Ze mee helpen nadenken: wat willen we bereiken, hoe vertalen we de leerplannen naar de klaspraktijk, hoe straffen we, hoe organiseren we huiswerk op school, hoe kunnen we nieuwe, jonge leerkrachten opvangen, hoe betrekken we de ouders, hoe zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk kinderen meekunnen, hoe ziet ons rapport eruit...? Ik vind dat ik daar te weinig tijd voor heb. Ik ben bijvoorbeeld blij dat in onze school enkele leerkrachten zelf nieuwe werkvormen hebben voorgesteld, uitgeprobeerd en gestimuleerd bij de collega's.»

Tuur lacht. «Mijn auto? Ja, soms moet ik uitleggen dat een directeur van een school niet met een firmawagen rijdt. En dat hij zijn **benzine** zelf betaalt.»

Borstelhok

«Ik heb wel een poetsvrouw die de school proper houdt, maar eigenlijk is het borstelhok ook zo'n beetje mijn atelier. Schroevendraaiers, hamers, spijkers, vijzen, pluggen, zelfs mijn eigen **boormachine** ligt hier. Ik moet ervoor zorgen dat het water niet bevriest en de verwarming werkt. Tijdens de herfstvakantie heb ik voor nieuwe verlichting gezorgd in een klas. Kleine klussen klaar ik zelf of samen met een leerkracht. Vakmensen kosten stukken van mensen. We hebben hier op school bijvoorbeeld ook een beurtrol voor het wassen van de handdoeken.»

Thuis

«Ik werk ook vaak thuis. Op school kan ik niks plannen. Daar word ik teveel gestoord. Rustig, geconcentreerd werken kan ik er niet. Daarom neem ik de boekhouding mee naar huis, de betalingen, en nog een deel van de administratie. Ook tijdens de vakantie. Of ik de school ooit wel eens uit mijn **hoofd** zet, vraagt mijn vrouw dan.»

«Eigenlijk is het ook mijn taak om te kijken of de leerkrachten goed lesgeven. Een boeiende bezigheid, maar eerlijk gezegd, veel tijd heb ik daar niet voor. Bij nieuwe, jonge leerkrachten maak ik er echt werk van. Zelf geef ik nog amper les. Behalve als er een leerkracht nascholing volgt. Dan neem ik over. Ik kan mijn **hart** dan nog eens ophalen.»

De directeurs in het basisonderwijs vinden dat ze te veel tijd besteden aan de administratieve en praktische kant van het schoolleven. Hun hoofdplicht (het pedagogische) kunnen ze niet goed genoeg vervullen. In een doorsnee secundaire school krijgt de directeur hulp van vijf voltijdse medewerkers (secretariaat, studiemeesters-opvoeders). De directeur van een even grote basisschool moet het met minder stellen: twee dagen administratieve hulp. De overheid is zich daarvan bewust en werkt een plan uit om geleidelijk meer mogelijkheden te bieden.

*Het is vrijdag
«Kom binnen, zwaait hij na
sleutelbos». Tuur is 45.
van een basisschool me*

Hij bestuurt de school zo

*Alleen op dinsdag en v
administratieve*

*Het is druk vandaag
vijfde leerjaar is zi
van 3A moet op he
moeder Geeraerts v
handvol moeders b
de eetzaal en de sc
goed meer. Bovend
«Die deel ik graag
Honderd sleute*

«De SLEUTELR

Auto

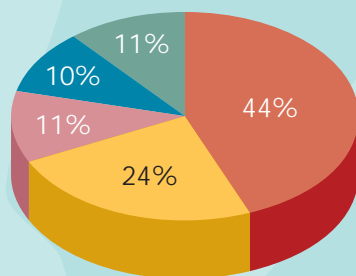
Klaslokaal

Bureau

«Vergeet niet dat ik ook nog personeels
pedagogisch en didactisch begeleiden. I
eens moeilijk, met problemen thuis of
doen. Ik wil voor hen in de eerste pla
dan een leerschool, het is ook een leefs

en het regent.
 Maar ons met zijn
 Hij is directeur
 t 375 kinderen.
 goed als op zijn eentje.
 vrijdag krijgt hij
 e hulp.
 g. De juf van het
 ek geworden, Karen
 t matje komen,
 wil hem spreken, een
 akt pannenkoeken in
 hoolpoort sluit niet
 ien zijn er rapporten.
 zelf uit», zegt Tuur.
 ls voor duizend taken.

Waaraan besteden directeurs die geen klasopdracht hebben hun tijd?

- 44 %: lessenroosters maken, taakverdeling afspreken, aanwezigheden controleren, activiteitenkalender opstellen, verzekeringen afsluiten, verbouwingen opvolgen, schoolpromotie voeren... (administratie en organisatie van de school)
- 24 %: klassenraden leiden, probleemkinderen bespreken, klasbezoeken afleggen, leerlingendossiers opvolgen, leerplannen bestuderen... (onderwijskundig leiderschap)
- 11 %: cursussen of bijscholing volgen... (eigen professionele ontwikkeling)
- 11 %: klussen klaren, redactie schoolblad coördineren... (andere niet-onderwijstaken)
- 10 %: spreekuur voor ouders, vergadering oudercomité (contacten met ouders)

Schoolpoort

«Elke dag open ik de schoolpoort om halfacht. Dan staan er al kinderen voor de deur. Die vang ik op, tot de leerkracht met ochtendbewaking er is. Om halfzeven 's avonds draai ik de schoolpoort achter me dicht. Dan ben ik blij dat alles weer min of meer goed verlopen is.»

We leggen de directeur het bovenstaande officiële grafiekje voor. «De verhoudingen kloppen wel», zegt hij. «Maar alleen als je al onze uren berekent die we voor school werken. Ook die van thuis.»

OL op school»

Bankkluis

«Mooie job, maar voor het geld moet je het niet doen. Directeurs in het basisonderwijs hebben het niet gemakkelijk. Eigenlijk krijgen we te weinig ondersteuning. Het zijn je **idealen** die je rechthouden. De overtuiging dat je met iets goeds bezig bent.»

Spreekkamer

«Hier ontvang ik ouders. Ik steek daar tijd in, omdat ik ze belangrijk vind. Als buitenstaanders zeggen ze soms rake dingen die me aan het denken zetten. Maar ze hebben niet altijd gelijk natuurlijk. Ouders hoor je niet vaak als het goed gaat. Als ze klachten en problemen hebben, vinden ze mijn deur wel. Ze verwachten dat ik die snel oplos. Ik voel me dan de **buffer** tussen de ouders en de leerkracht. «Niet zeggen dat ik hier geweest ben», zeggen ze soms.»

Vergaderzaal

«Een school maak je als directeur niet **alleen**. Je moet overleggen, alle partijen betrekken. Ik breng nogal wat tijd door in de vergaderzaal: met de leerkrachten, het oudercomité, het schoolbestuur.»

Je wordt niet zomaar schooldirecteur. Een directeur moet veel kunnen. Hij moet het onderwijs kennen, een visie kunnen uitbouwen, een ploeg van leerkrachten kunnen leiden en motiveren. Bovendien moet hij sterk zijn in administratie, management, communicatie, public relations. Een schooldirecteur wordt geselecteerd door het schoolbestuur (de inrichtende macht). Kwaliteit en professionaliteit zijn de belangrijkste sleutels, zeggen ze daar.

directeur ben. Ik wil mijn leerkrachten niet alleen
 Het zijn ook allemaal mensen. Ze hebben het wel
 met de **gezondheid**. Daarover praten kan deugd
 ts een goeie collega zijn. De school is toch meer
 school. Voor iedereen.»

Tuur is maar één van de meer dan 3000 schooldirecteurs in Vlaanderen. Misschien herkent u in hem de directeur van de school van uw kind. Misschien helemaal niet. Elke directeur heeft recht op zijn eigenheid én op begrip voor de sleutelrol die hij speelt.

Nina is acht. Ze krijgt het vaak benauwd. Ze heeft het dan moeilijk om rustig te ademen en begint te piepen. Het overkomt haar ook op school, soms midden in de les. Met een kleine spray lost Nina al veel op. Meestal gaat ze niet mee turnen of zwemmen. Nina heeft *astma*.

Leerkrachten op school weten weinig af van **astma en allergie**. In Vlaan-

Kasplantje

deren lijdt ongeveer 7 % van de kinderen aan astma en allergie. Hun luchtwegen ontsteken en vernauwen. Ze zijn allergisch aan bepaalde stoffen (huisstofmijt, huidschilfertjes van dieren, stuifmeel) en voedingsmiddelen. Of aan tabaksrook of de chloorlucht van zwembaden. Ook zware inspanningen en hevige emoties zijn vaak de oorzaak van een astma-aanval. De school kan daar rekening mee houden. Door de omgeving van het kind prikkelarm te maken (stofvrije klas, rookverbod, geen dieren, verfburten tijdens de vakantie). Vaak komt een astma-aanval 's nachts voor. 's Anderendaags is het kind moe en hangerig, misschien zelfs vervelend. Leerkrachten kunnen dan best gepast reageren. Astmatische kinderen moeten vaak geneesmiddelen nemen. Zeker bij jonge kinderen is begeleiding van de leerkracht nodig. Toch moet het kind zoveel mogelijk aan alle normale activiteiten op school meedoen. Sport en schoolzwemmen zijn zelfs goed. Al moeten de inspanningen soms aangepast worden aan zijn mogelijkheden. Leerkrachten krijgen graag die informatie van de ouders.

Gratis folders met praktische tips voor ouders kunt u verkrijgen bij de Astmastichting België - Deelgemeentehuis Kessel-Lo - Heuvelhof 1 - 3010 Kessel-Lo - tel 016-25 31 11.

4 Tien verboden

Je hoeft een kind niet te slaan om het te **mishandelen**. Daar is iedereen het over eens. Een Amerikaans psycholoog legde verschillende rotopmerkingen voor aan 150 ouders en hulpverleners. Bij tien van de opmerkingen vond meer dan 80 % van de ondervraagden dat ze niet konden. Het tijdschrift *Psychologie* publiceert de lijst:

- «Wie kan er jou nu graag zien» (afwijzing)
- «Wat ben jij toch stom» (neerhalen)
- «Hoe komt het toch dat je slechts tweede bent» (perfectionisme)
- «Het wordt nooit wat met jou» (negatieve voor-spelling)
- «Waarom lijk je niet wat meer op je broer» (negatieve vergelijking)
- «Het is jouw schuld dat we gaan scheiden» (Zwarte Piet toespelen)
- «Kijk eens hoe kinderachtig Sofietje nog doet» (beschamen)
- «Huffer» (vloeken en schelden)
- «Ik sla je nog eens tot moes» (bedreigen)
- «Hoe kan je dit nu doen na alles wat ik voor je gedaan heb» (inspelen op schuldgevoelens)

Duizenden mensen wandelen de wereld van Klasse binnen via Internet. Dat kan in bijna elke Vlaamse bibliotheek. Ontdek zelf spelenderwijs (klik klik) wat wij allemaal voor u kunnen doen: www.artefact.be/klasse.

De volgende Klasse voor Ouders verschijnt op 15 januari. Als u dan nog feesten wil.

5 [In de hoek]

«Nergens is er zo'n mooie plek om te rijden met onze driewieler, fiets of skeelers als op de speelplaats. Als we goed afspreken, kan dat toch erg leuk zijn?», zegt *Jessie* (10).

Op 18 maart 1998 kunnen leerkrachten, kinderen en oudercomités hun eigen projecten rond kinderpacticatie op school tonen aan anderen. «De school... En wij?

Kinderpacticatie

op school» vindt plaats in de Vooruit in Gent. Er komt ook een kindercongres over participatie. Hoe zien kinderen dat zelf? Wat vinden ze belangrijk? Stemmen de inspanningen op school wel overeen met wat kinderen zelf verwachten?

Kinderen komen naar school om te leren. En hun plaats is op hun bank. Zo denken ouders en leerkrachten nog vaak. Toch zijn er scholen die meer doen met kinderen. Ze ontwerpen een schoolspeelplaats, zijn de drijvende kracht achter het selecteren van afval, draaien soms zelfs mee in de schoolorganisatie. Leerkrachten betrekken hen in zoveel mogelijk aspecten van het schoolleven. Vaak blijven zulke initiatieven binnen de muren van de school. Spijtig toch?

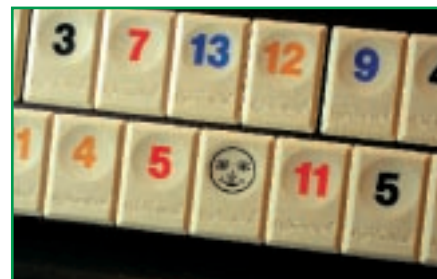
Wie wil meedoen stuurt een beschrijving van het project op naar Jan Van Gils - Kind en Samenleving - Nieuwelaan 63 - 1860 Meise - tel 02-269 71 80.

Meer informatie kunt u ook krijgen bij de andere initiatiefnemers: Kinderrechtswinkels - Kammerstraat 10 - 9000 Gent - tel 09-233 65 65 en Kinderen Jongerentelefoons - Hallepoortlaan 27 - 1060 Brussel - 02-534 37 43.

9 / 10

Eén ouder op zes zegt dat hij het schoolrapport van zijn kind niet volledig begrijpt. Hij wil meer informatie over hoe hij dat rapport moet interpreteren en thuis kan gebruiken. Daarnaast wenst hij ook ruimte op een rapport voor zijn vragen en opmerkingen. Veel scholen stappen af van cijfers o.a. omdat die de ouders alleen maar valse zekerheden bieden. Cijfers zijn óók maar relatief. Nochtans verkiest driekwart van de Vlaamse ouders het klassieke **schoolrapport** met cijfers. Geen letters of kleuren, sterretjes of opgestoken duimen. Dat alles blijkt uit een enquête van het VCOV, de koepel van ouderverenigingen uit het vrij onderwijs. Voor slechts één ouder op tien is het schoolrapport de enige bron van informatie. Op de tweede plaats komt het oudercontact. Andere bronnen van informatie (info-vergaderingen, nieuwsbrieven of een schooltijdschrift) spelen nauwelijks een rol.

De volledige resultaten van de enquête vindt u in het novembernummer van Brug, het maandblad van het VCOV. U kunt het nummer voor 80 fr. krijgen bij het VCOV - Guimardstraat 1 - 1040 Brussel - tel 02-511 65 05.

1 «We willen cijfers»

2 Hoe is het mogelijk?

«We herkennen onze speelplaats in jullie artikel *De speeltijd is 't plezantste*», schrijft Alex Rijnders, «het probleem is aangekaart op het oudercomité, we gaan er wat aan doen». «Geen werk voor enkelingen», lezen we bij Hans Vuylsteke, «het vuur brandt bij de ouders en leerkrachten. Wat elders kan, moet ook bij ons lukken». «Hoe is het mogelijk», schrijft Mia Budts, «scholen die drankautomaten installeren of een snoepkraam uitbaten. Dat kan toch niet. Moeten scholen dan ook niet het goede voorbeeld geven?» Meer dan honderd brieven vielen in onze bus over de **schoolspeelplaats** en **gezonde voeding**. De ondertoon is vaak dezelfde: de school wordt beter als ouders en leerkrachten samenwerken. Klasse voor Ouders probeert dat te stimuleren. U heeft leuke ideeën of onderwerpen voor dit blad, u wil ons uitnodigen op het oudercomité? U zit met problemen of een nare ervaring? Schrijf! We doen er wat mee.

Vier op vijf scholen verdeelt dit blad aan alle ouders van kinderen in de kleuterklas tot en met de eerste graad secundair onderwijs. Wie Klasse voor Ouders niet via de school krijgt, kan zich persoonlijk abonneren voor 200 fr. Voor meer inlichtingen: Klasse voor Ouders - Koningsstraat 138 - 1000 Brussel - tel 02-211 45 64.

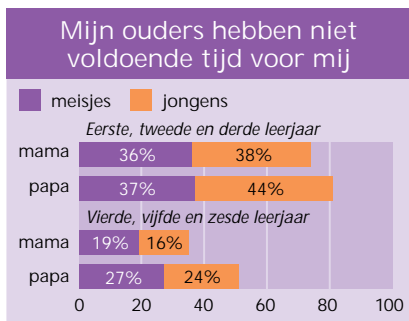
3 Papa? Niet gezien!

Kinderen die het gevoel hebben dat ouders voldoende tijd aan ze besteden, voelen zich beter in hun vel. Er wordt ook aangenomen dat die kinderen liever én beter leren op school.

In het eerste leerjaar vindt de helft van de kinderen dat hun ouders

(mama én papa) niet voldoende tijd voor ze hebben. Bij de oudere kinderen van de lagere school zijn twee à drie kinderen op tien ontevreden over de tijd die papa voor hen heeft. Bijna twee op tien vindt dat mama te veel werkt. Bij de jongste kinderen vinden meer meisjes dan jongens dat papa geen tijd voor ze maakt.

Cijfers uit Kindertijd van Bea Van den Bergh - Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie. Het boek kost 120 fr. U kunt het bestellen op tel 02-507 35 59.

7. [Kool] Jongeren worden groter. Dat toont een recent

onderzoek van de Vrije Universiteit Brussel (VUB) aan. Het zijn vooral hun benen die langer worden, in vergelijking met enkele jaren geleden. Jongeren zijn vandaag bovendien sneller volgroeid. Geen probleem, zegt u? Helaas evolueert het schoolmeubilair *niét* mee. Jongeren groeien dus letterlijk uit hun banken. Dat zorgt voor problemen.

60 % van de 14-jarigen kampt met rugklachten. Een te zware boekentas kan hiervoor verantwoordelijk zijn: liefst 80 % van alle Vlaamse leerlingen sleurt dagelijks met een boekentas die meer weegt dan de aangeraden 10 % van hun lichaamsgewicht. Maar ook een onaangepaste hoogte van het schoolmeubilair (of de werktafel thuis) kan een oorzaak vormen. Dat zorgt niet alleen voor rugklachten, maar ook voor hoofdpijn, vermoeidheid, nek- en schouderklachten en concentratieproblemen. De boodschap? Lichtere boekentassen, aangepast meubilair (thuis en op school), goede zithouding (rechte rug) en méér beweging.

Met uw kinderen op een Afrikaanse trom spelen. Een houten neksteun voelen of een rotstekening maken. Of misschien Afrikaans dansen, met magathu (rammelaars) aan de enkels. Zet uw tropenhelm op. We gaan op safari!

Op zondag 25 januari houdt het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika in Tervuren zich klaar voor ouders en kinderen

met Klasse. De prachtige tentoonstelling Zimbabwe (Stenen getuigenissen. Heden en verleden) wacht op u. Rotstekeningen uit de prehistorie, stenen getuigen van Groot Zimbabwe, gebruiksvoorwerpen en kledij, tot moderne kunst, geven u een beeld van de rijke cultuur van dit Afrikaanse land. U kunt het, dankzij Klasse, actief beleven. Kinderen krijgen aangepaste uitleg en mogen allerlei activiteiten uitvoeren. Met een plannetje volgt u zelf de weg. Puzzels, kruiswoordraadsels, spelletjes en vragen vinden de kinderen in een werkschriftje, dat u voor slechts 30 fr. bij de ingang kunt kopen.

De tentoonstelling staat open voor u in de voormiddag (10.30 u.) of in de namiddag (14.30 u.) De activiteiten eindigen telkens om 13 en 17 u. Het museum sluit om 18 u. U kunt dus nog rustig even elders in het museum tussen de slangen en de leeuwen blijven hangen.

Zimbabwe (Stenen getuigenissen. Heden en verleden) loopt nog tot 30 april. Openingsuren: dinsdag tot vrijdag van 10 tot 17 u., zaterdag en zondag van 10 tot 18 u. (gesloten op maandag, Kerstmis en nieuwjaar).

Hoe raakt u in Zimbabwe?

Vul deze bon in en stuur hem zo vlug mogelijk naar het museum. 500 gezinnen krijgen een persoonlijke uitnodiging in de post om op **zondag 25 januari** naar de tentoonstelling Zimbabwe te komen. Die brief ruilen ze in voor een toegangsticket op de dag zelf. In het museum krijgen ze een plannetje van de tentoonstelling, met de activiteiten. Elk gezin (maximum 2 volwassenen en 3 kinderen) betaalt via Klasse slechts 200 fr. (de normale toegangsprijzen bedragen 200 fr. voor volwassenen en 80 fr. voor kinderen.) De gidsen en activiteiten krijgen ze er gratis bij deze dag. Als u bij de gelukkigen bent, krijgt u een bevestiging thuis. Wie de jeep mist, ontvangt toch nog een troostprijs. Mooi meegenomen.

U kunt het museum heel gemakkelijk bereiken. Trein/metro/tram: vanuit Brussel Centraal neemt u metro 1B, richting Stokkel tot aan de halte Montgomery. Daar stapt u op tram 44, tot terminus Tervuren. Het museum bevindt zich op 300 meter. Bus: aan het station van Leuven neemt u lijn 107 tot het museum. Auto: op de E40 neemt u afrit Sterrebeek of Bertem, of u kiest op de Ring rond Brussel afrit Tervuren.

Met Klasse naar Zimbabwe

Ja, ik ontvang graag voor mijn gezin (max. 2 volw. en 3 kind.) een uitnodiging voor **Op safari met Klasse** op **zondag 25 januari**. Aan de ingang betalen we 200 fr. voor het hele gezin.

voormiddag (10.30 u.) namiddag (14.30 u.)

(Kruis aan wat u verkiest)

Naam: _____

Adres: _____

Telefoon: _____

Knip deze bon uit; kleef hem op een briefkaart en stuur hem vóór 12 januari Naar Zimbabwe - Koninklijk Museum voor Midden-Afrika - Educatieve dienst - Leuvensesteenweg 13 - 3080 Tervuren.

8

[Op café]

Een school nodigt ouders uit voor een bezoek aan een *school in werking*. Een andere houdt 's ochtends een *cafeetje* open voor ouders. Ze praten er over huiswerk, de zware boekentas, lastig gedrag... Wat de school met kinderen probeert te bereiken, slaagt beter als de opvoeding op school en de opvoeding thuis op elkaar zijn afgestemd. En dat vraagt goede communicatie en doorstroming tussen ouders en de school. Maar vaak bemoeilijken misverstanden of tegenstrijdigheden tussen ouders en school het opvoedingsproces. In de brochure «Luisteren doet denken» vindt u hoe de school contact- en participatiemogelijkheden voor ouders kan uitbouwen. Met een hele reeks voorbeelden. Uitstekend geschikt voor mensen die op school bezig zijn met **ouderparticipatie**. Wij hebben vijftig exemplaren voor u. Schrijf ons waarom de communicatie met de leerkracht van uw kind zo stroef/vlot loopt en u maakt kans op een gratis boek. Opsturen naar Klasse voor Ouders (LUISTEREN) - Koningsstraat 138 - 1000 Brussel.

«Luisteren doet denken» kunt u ook voor 150 fr. bestellen bij de Stichting Welzijnzorg van de Provincie Antwerpen - Lange Lozanastraat 223 bus 2 - 2018 Antwerpen - tel 03-240 69 59 - fax 03-240 68 88.

Op reis

6

«Volgende week gaat Tim voor de tweede keer dit schooljaar op excursie. Naar de haven van Antwerpen deze keer. Volgend trimester gaan ze zelfs voor verschillende dagen weg. Kan dat zomaar? En hoe zit het met begeleiding?»

Per schooljaar mogen voor het lager en secundair onderwijs maximum 10 lesdagen worden besteed aan buitenschoolse activiteiten zowel in binnen- als buitenland. In de eerste en tweede graad van het lager onderwijs kunnen deze activiteiten enkel in het binnenland worden georganiseerd. Ze mogen dan maximum een periode van vijf schooldagen duren. Deze beperkingen gelden niet voor het vijfde en zesde leerjaar en het middelbaar. De leerlingen moeten altijd begeleid worden door een *voldoend aantal* personeelsleden. De school bepaalt zelf hoeveel leerkrachten mee gaan. Vroeger was dat minimum één begeleider per vijftien leerlingen.

Schoolreizen zijn net als stadsbezoeken of natuurwandelingen *buitenschoolse activiteiten*. Die passen in het pedagogisch project (wat de school met de kinderen wil bereiken). De school moet rekening houden met de officiële richtlijnen. Zo moeten deze activiteiten een *onderwijzend en opvoedend karakter* hebben en mogen ze niet uitsluitend toeristisch of recreatief zijn.

Vaak zijn zulke bezoeken ook echt leerrijk. Leren doe je niet alleen tussen de vier muren van de klas.

Vragen over onderwijs? Bel de infolijn van het departement Onderwijs van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - tel 02-219 18 00.

